

PROGRESO

Ca dokumento esas enretigata da Ronald Bijtenhoorn ☐

www.bijtenhoorn.nl

Progreso fondesis da Profesoro Louis Couturat.
Collège de France, en 1908. Ol konsakresas a la
propago, a la libera diskuto ed a la konstanta
perfektigo di la Linguo Internaciona. Progreso
editesas kom la oficala organo di la

UNIONO POR LA LINGUO INTERNACIONA
IDO

UNIONO POR LA LINGUO INTERNACIONA

MEMBRO - KONTRIBUTI

Sro Franz Regnier agas kom Administranto Financala dil Uniono e responsas la recevo e kontado di abon-pagi.

Membro-kontributo yarala, od abono a Progreso sen membreso dil Uniono, esas: 20 suisa franki*, o prefereble 500 belga franki, pagenda a Landal Reprezentero o direkte a: Uniono por la Linguo Internaciona Ido, 12, rue du Cherbois - 6001 Marcinelle, Belgia.

Abonpagi povas esar pagata aden la konto dil Uniono: C.G.E.R. (Caisse Générale d'Épargne et de Retraite) Konto-numero 001-1329220-08 en 6001 Marcinelle, Belgia.

LANDAL REPREZENTERI

- Andora:** Robert Castello, Ido-Konsul-Servo, carrer Alzinaret 2, 1°, 2^a, *Andorra-la-Vella* (Pyr.)
- Anglia:** Tom Lang (redaktero di *Ido-Vivo* e kasero ILSGB), 2 Bentham Way, Staincross, *Barnsley*, South Yorkshire, S75 5QA
Niklas ApGlyn, 135 Keppoch Street, *Caerdydd/Cardiff*. Sir De Morgannwg, Wals CF; 3JU (libri)
- Belgia:** Jacques Bol, 80 chaussée des Gaulois, *1300 Wavre*,
Check-Nr. 000-0748184-23
- Francia:** Roger Moureaux, prof., F-39320 *St-Julien-sur-Suran* (Jura),
postchek-konto 32683-N Dijon
- GDR:** Fritz Borgwald, Ludwigstr. 16, 437 *Köthen*
- Germania:** Alfred Neussner, Rönnebergstraße 15, *1 Berlin 41*
- Hispania:** José Garcia, c/o Ingeniero Joaquin Benlloch 71-13a,
Valencia 26
- Japonia:** Sato Kozi, Yanagidani-machi 14-27, *Nagasaki-Shi*, 852
- Nederlando:** W.J. Visser, Jukwerderweg 17, 9901 *GL. Appingedam NL*
- Oceania:** Larch T. Brade, Solomon's Pool, *Kurrajong*, NSW 2758,
Australia
- Sri Lanka:** Ronald C. Peries, 4, Sri Vijaya Road. *Colombo 6*, Sri Lanka
- Suedia:** Axel Rylander, Olshammsgatan 58, S - 124 48 *Bandhagen*
Kerstin Akerlund, Klippgatan, 1, S - 951 54 *Luleå*
- Suisia:** Cl. Kreis-Schneeberger, 57, avenue de Champel,
1206 Genève (Suisia)
- USA:** Richard Earnhart, 405 Fry, Denton TX, *76201 USA*
- USSR:** Boris Marechek, Per Jukovskogo 20, USSR CCCP 72011
Frunze 11

**Notez:* Pro la fluktuado dil Kurso en diversa landi, ni invitas abonanti pagar od 20 suisa franki o 500 belga franki o la equivalento segun la tatempa diala kurso.

La Oficala Sideyo dil Uniono esas **BARNSELEY**, Anglia.

La Sekretario administranta esas:

Tom Lang, 2 Bentham Way, Staincross, **BARNSELEY**, South Yorkshire, Anglia, S75 5QA.

Letro a nia lektanti de la Sekretario Administranta

Kara Samideani

En ĉa numero vi povas lektar pri nia sucesoza Ido-Konfero en York, konfero qua demonstris la imensa valoro ed utileso di Ido, e qua donis nova forteso e rezolvo a nia movado. La konferani konfirmis lia fido en Ido kom moderna linguo internaciana, e facis bona praktikala propozi por sekurigar la futuro di nia linguo. Quantam ni esis anxioza pri la financale situeso dil Uniono, la recenta recevo di subvenciono del Lundborg Fondacuro en Suedia helpas ni ulagrade. Tamen, ni ne povas esar komplezanta pri futura financale ekspektaji.

MAXIM IMPORTANTA esas obtenar revenui suficanta por pagar la sempre augmentanta kusti, partikulare dil imprimio, postala kusti e c. di PROGRESO, nia central organo.

Ni apelas ad omna nia lekteri:

1. Se vu ja pagis la abon-pago por 1983, (e certen-kaze mecen-pago anke), ni ofras sincera danko.
2. Se vu ne ja pagis ol, VOLUNTEZ FACAR LO NUN (ecepte lekteri en ta landi ube la sendo di pekunio exterlande esas interdiktita).
3. Mem se vu ja pagis la yar-abono od aranjas pagar ol nun, voluntez konsiderar divenar MECENO DI PROGRESO, to esas, vu ofras pagar extra sumo (sumo decidita da vu) singlayare por sekurigar la futuro di nia centrala revuo.

Importanta noto

La Direktanta komitato decidis ke, dum 1983 ni durez sendar PROGRESO ad omni qui esas en la prezent adres-listi, mem se li ne pagis od ajornis pagar lia abono.

Ma la komitato decidis anke ke, pos la fino di 1983, NUR TI QUI PAGIS LA ABON-PAGO RECEVOS PROGRESO, ma komprenende ni duros sendar ol ad Idisti en la landi ube sendo di pekunio exterlande esas interdiktita dal lego.

Nia centrala revuo devas havar splendida futuro. Nur vi, kara lekteri, povas sekurigar ta futuro.

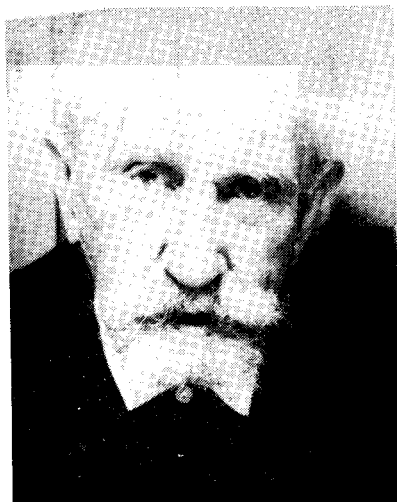
POR PAGO-ARANJII, VIDEZ LA BLUA KOVRILO OPOZITA.

Tom LANG
Sekretario Administranta.

Statuti di U.L.I.

La Sekretario Administranta povas provizar kopiuro dil **Statuti di U.L.I.** ad irgu, qua deziras ol. Ol esas gratuita, ma on devas senar internaciona respond-kupono a:

Tom Lang, Sekretario Administranta,
2 Bentham Way, Staincross, BARNSELY,
South Yorkshire, Anglia, S75 5QA.

Sioro A. PHILIPPE

Ni esas felica povar insertar fotografuro di So. A. Philippe, di qua ni anuncis la morto en la n° 268 di Progreso. Sua amiki rikonos la vizajo di ca famoza person-ego.

LA INTERNACIONA IDO-KONFERO EN YORK

30 julio til 4 agosto 1983

Saturdio 30 julio

Idisti de Anglia, Belgia, Francia, Suisia e Wals asemblis en Derwent College, Universitato di York. La universitato havas sua propra tereno proxime du kilometri de la urbo, e la moderna strukturi stacas apud pacoza lago ube lojas multa anadi e gansi.

Vespere eventas kurta kunveno. La Angla membri ofras bonveno a la asistanti. Esas letri di saluto de ne-asistanta samideani, inkluzanta ta de Dro W.J. Bolt de Wals. Jacques Bol selektesas kom prezidero di la konfero, e David Weston kom sekretario.

Sundio 31 julio

Matine: libera tempo por omni.

3 kloki posdimeze: Jacques Bol apertas la kunveno. Il dankas la Britana Idisti pro aranjar la konfero, speciale Tom Lang e Nik ApGlyn. La Ido-konfero esas quale oaziso di paco inter la politikala diferi en la mondo. Esas plura Idista amiki qui mortis depos la lasta Konfero en 1981: en Francia, Louis Pascau, Georges Moureaux, E. Philippe e Louis Rougier; e, Germania, Frieda Linde ed Erich Weferling (ex-Idisto ed autoro di Intal); en DDR, Herman Thiel; en Skotia, Horace Gillman.

Omnu stacas dum un minuto por memorigo di ca departinta amiki.

La landala raporti sequas:

De Britania, Nik ApGlyn donas kelka vorti. La Britana Ido-Societo havas 22 membri en Britania, 36 entote. Olua revueto adoptis plu mikra formato e chanjis sua nomo de Ido-Letro ad Ido-Vivo. La reklamala sekretario David Weston pozis annunci en plura revui e havis kelka suceso. Preparo dil nova postala kurso progresas lente: til nun 6 ek 12 lecioni esas pronta, e plura studenti komencis la kurso.

Tom Lang parolis pri Ido-Vivo: Nik ApGlyn multe laboras por imprimir e dissendar la revuo. Artikli, joki, e c. por la revuo esas bonvenonta, anke irga kritiki o sugestii.

De Belgia, Andreas Juste dicis ke lia tre amikala grupo (9 o 10 membri) renkontras dufoye dum yaro. Il rimemoras ke 20 yari ante nun esis nur un Idisto en Belgia. Cayare la Belgia Idisti editis libro de poemi de Andreas Juste: «*La Fabli di la Pigo*», ilustrita da Miryam Juste. Il dankas Camiel de Cock e Simone Juste pro lia helpo. Espereble ca nova libro atraktos atenco por Ido.

De Germania, Alfred Neussner raportas pri sua agadi en Sri Lanka, ube la revueto «*Amiko*» imprimesas. Il esperas ke la revueto publikigos Ido, e ke olesos interesiva por Esperantisti en Sri Lanka. En Germania esis nula renkontro di Idisti depos la lasta konfero.

De Francia, André Gontier dicas kelka vorti: pri la bone konocita Franca Idisti mortinta depos 1981 (videz supere); Roger Moureaux desfortunoze ne povis asistar la konfero.

De Suisia, Paul Meylan raportas pri la yarala kunveno di SULI. Enventas monatala renkontri di Idisti cirkum Zürich. Tazio Carlevaro agas tre laboreme, e Siorino E.L. Bosshard duras redaktar la Suisa Ido-Buletino.

Nulu de Suedia cayare asistas la konfero, ma Axel Rylander e Hellmut Röhnisch sendis saluto-lettri. Axel Rylander skribis pri la nova Ido-Sueda vortolibro, qua imprimesas cayare, e qua bezonas multa pekunio. Hellmut Röhnisch skribis ke il mustas multe laborar por sua firmo: tamen, nextayare il retretos ed il povos laborar plu multe por Ido.

Tom Lang, kom **Sekretario Administranta dil ULI**, donas raporto qua deskriptas la laboro di la Direktanta Komitato (D.K.) dum la pasinta du yari. Kin cirkuleri dissendes al D.K. depos la konfero en Jongny. La D.K. perdis devota membro pro la morto di Louis Pascau. Pri la fincalastando di ULI e «Progreso»: specala Ido-renkontro en 1982 facis plura rekomendi, qui pose aprobesis da la D.K.:

(1) Pro ke la expektita revenui ne suficus por pagar la spensi di ULI e «Progreso», la imprimo di la revuo transferesis de Suisia a Belgia, diminutante la kusti. La listo del ULI-membri revizesis, e la yar-abono augmentesis de 15 til 20 suisa franki del 1-a januaro 1983.

(2) Ido-Emblemo: aranji por ofical endukto di la nova Ido-emblemo kompletigesis. La Britana Ido-Societo pagis por imprim-

klishuri e fabriko di 200 emaliizita insigni, qui nun esas disponebla por vendo.

(3) La D.K. aprobis la endukto di Atesto di Merito: mikra komitato fondesis por konsiderar granto di Atesti. La unesmas Atesto grantesis a Siorino Clara Kreis, qua laboris tante devote por Ido dum tre multa yari. La raporto duras: «Progreso» aparis trifoye singlayare, danke a la redaktero Roger Moureaux. La D.K. anke dankas la Belgi pro la aranji pri transferar imprimo a Belgia, ed Elisabeth Steinmann pro la laboro por dissendar la revuo. Diploma por Docado: 46 Idisti havas ca Diploma til nun; espereble altri esforcos obtenar la diploma. La D.K. decidis ne bindigar la 500 disponebla exempleri di la Cornioley Ido-Vortaro, Kayero 4, pro la alta kusto, ma obtenos plura kopiuri nebindita por uzo da Camiel de Cock, Helpanto pri linguala labori. Fine, exempleri dil «*Statuti dil ULI*» esas havebla ye demando por ti qui ne posedas ol.

Pos la raporto da Tom Lang, Siorino Marguerite Walser, la antea Kasero dil ULI, dankas ti qui koncernesis pri la transfero di fincal aferi a Belgia. El esperas ke Franz Regnier duos kom Administranto Fincal e divenos oficala kasero dil ULI.

Pose: Nik ApGlyn raportas pri la Ido-Librerio. Nova katalogo de libri, kun nova preci, balde aparos.

Robert Carnaghan parolas pri la **problemo di lernolibri e vortari**, por diversa lingui, de qui ni forsan havas nur poka exempleri. Il sugestas ke on facez kopiuri de ca exempleri, por ne tote perdar ta libri. La sugesto aprobas: Sioro Carnaghan voluntas preparar - kun helpo del Idisti en diversa landi - listo de omna disponebla lernolibri e vortari. Eventuale il esperas obtenar exempleri di oli, por ke ri-imprimigo o foto-kopio povas konsiderata, segun bezono.

8 kloki posdimeze: la konferani audas la raporto di Franz Regnier, Administranto Fincal dil ULI. **Meceneso:** La D.K. decidis pos la specala renkontro en 1982 serchar plusa Meceni di «*Progreso*». 40 letri sendesis, 6 personi respondis ed aceptis pagar diferanta sumi. Altra membri ja pagas susteno, forsan sen promisar pagar singlayare. Il opinionas ke esus utila inkluzar yarala apeli en «*Progreso*». Fincal Aferi: en 1982 il asumis de Siorino Walser la laboro fincal. Pri la konto di

1982, il indikas ke spensi esis multe plu granda kam revenui. Multa personi obliivis pagar, o ne plu pagis. Il esperas ke Idisti omnaloke pagos yar-aboni reguloze. Pri 1983, il remarkas ke esas nula granda plubonesko. Anke, til nun la tante prizata subvenciono ne recevisis del Lundborg-Fondacuro. Decidesis skribar itere a la Fondacuro.

Pose: diskuto pri financo e «*Progreso*». La revuo, on opinionas, bezonas atraktiv artikli: por provizar plu multa spaco por tala artikli de permananta valoro, sugestesis ke interna annunci/informi devus esar transferata ad aparta buletino poligrafiita. Pluse, propozesas havar redaktala komitato, por helpar Roger Moureaux, qua nun esas sen la valoroza helpo di sua fratulo Georges. La nomi sugestata por ca komitato: Roger Moureaux, Andreas Juste e Robert Carnaghan. La konfero decidis referar omna ca utila propozi a Roger Moureaux ed al Direktanta Komitato por konsidero.

Lundio 1 agosto

La konferani vehas per autobuso aden la urbo por guidata turo di la vidindaji di York. Nia Yorkana guidero explikas kelke pri: King's Manor, olime la hemo di abado; la mez-epoka urbo-muri e saxona observo-turmo (til recenta yari, enterigita apud la muri); la Guildhall; ed altri. Kelka Angla konferani habile tradukas. Pose, ni esas libera por explorar la urbo: plura personi vizitas la Chefa Kirko (York Minster) e facas exkursi sur la fluvio Ouse. Vespere, Nik ApGlyn aranjas Ido-kurso por komencanti: plura personi asistas.

Mardio 2 agosto

9.45 kloki. **Henry Jacob diskursas** : «*Rezumo di kelka importanta developi depos la pre-milita, dum-milita e pos-milita epoki koncerne la uzo di duesma lingua universalala.*» Ca diskurso koncernas la periodo, grandaparte inter la yari 1935 e 1945, kande la adopto di linguo universalala preske atingesis. Importanta komitati inklusis Ido, ed anke altra internaciona lingui, en sua traktadi di ciencala terminari. Enorma esforcis facesis da multa personi en multa landi reprezentanta diversa projeto linguala e movadala. La milito ne nur destruktis homi ed urbi, ma anke idei e changi qui eventabus sen la milito. Ma la bezono di lin-

guo universal a ankore existas, ed anke la posibleso di solvuro.

Diskuto pro la diskurso sequas. La importo di linguo sen nacionala signifikio, depos la desaparado di lingui quale la Latina, menciasas.

Pose: Linguala questioni. Camiel de Cock raportas pri la laboro por durigar la Cornioley vortaro. Il sendis du linguala suplementi a diplomizita Idisti, pri sugestis por vorti por la vortaro. Esis tro poka utila respondi. Il konsideras ke esas tro desfacila durigar ca laboro, do ol nun cesigasas. Il propozas nun kompilar vortaro suplementa inkluzanta nova vorti oficale adoptita depos edito dil Dyer Ido-Angla dicionario (1922), qua esas sekura bazo. Andreas Juste diskursas pri la fonti di vorti depos ta yaro, ed ofras helpar Camiel de Cock. Omnu aprobas.

Posdimeze: interesiva evento: plura Interlingua-parolanti, qui vizitas York exkurse dum konfero en Sheffield, trovas nia konfero. La vizitanti inkluzas la filiino di Siorino Alice Morris, fondinto di I.A.L.A. Henry Jacob invitas Sioro Stenström parolar a ni, quan il facas tre amikale e habile en Interlingua. Semblas ke plura de ni povas komprenar la Kurta diskurso. Ca evento efektigas multa intereso.

Pose: diskuto pri la organizo di futura Ido-konferi. Alfred Neussner dicas ke esos desfacila por su aranjar konfero en Germania en 1985 (la intenco en 1981) ma il povos aranjar konfero en Kassel, Germania en 1987, kande il esperas lojar ibe. Por 1985, on sugestas Luxemburgia, ed Andreas Juste exploras la posibesi.

Robert Carnaghan mencias la problemo pri landi qui havas nula Idisti: il sugestas ke on povas tradukar sua existanta propagili, e ke il povos imprimigar la tradukuri.

Vespere: Alfred e Heidi Neussner prizentas du filmi. Unesme: kurta filmo pri la 1981 konfero en Jongny, Suisia. Plura videti di Idisti, inkluzante lago-kruzo. Duesme: plu longa filmo pri Sri Lanka, quan le Neussner vizitis plurafoye. Ca interesanta filmo donas multa impresi di la lando.

Merkurdio 3 agosto

Matine: tri personi prenas exameno por Diploma di Docado. Samtempe la 9 asistanta membri dil Direktanta Komitato kunvenas por diskuto pri diversa ULI-aferi. Pose eventas la yarala

kunveno di ILSGB (la Britana Ido-Societo). Posdimeze: exkurso en autobuso a Castle Howard, 15 mili de York. La strukturo esas granda 18-a yarcenta domo di vasta domeno. Vespere: finala komuna dineo, kun vino. Henry Jacob donas Diplomi di Docado a tri exameniti: Sno. Elisabeth Steinmann de Suisia, Franz Regnier de Belgia e David Weston de Anglia. Tom Lang anuncas ke Atesti di Merito grantesas a plura samideani pro lia devota laboro dum multa yari: Kurt Linde de Germania, Robert Plassat de Francia, Andreas Juste de Belgia, Boris Aaronov de USSR, e Robert Juignier de Japonia.

Pose, la konferani asemblas su neformale por la lasta vespero. Esas kanti en Ido; ni anke audas kelka Walsa e Belga kansoni; ni ludas ula interesiva ludo qua esas specale apta en Ido. Ni finas, apte, per la adiala Skota kansono «*Auld Lang Syne*» en Ido-traduko.

E ye la morga dio, la konferani mustas departar, kun la esporto por rirenkontro nextafoye: til rivido!

David WESTON

AMORO VICE MILITO

*Amiki, ni juez totsimple la suno!
La luno disradias por omna revemi.
La cielo observas per centi de steli
Ta bulo tam mikra kam pomo: la tero.*

*Potento, quon es tu en ca universo?
Glorioza formiko. E por quo, humili
Sennombra, donante ganante sufregi,
Vi kuras blindatre, klamante, ad morto?*

*Askoltez poeti kantanta lo bela.
Vivigez la penso dil saji serena.
E sempre pri singla instanto, nu! joyez.*

*En lasta bosketi restanta caglobe,
Geyuni, mem de antipodi, advenez
Luktar, ne pro odio, ma nur amoroze.*

Lui Pasko

IDOLINGUO E LINGUISTIKO

Naturo e lingui

Dum la 19.esma yarcento linguistiko developesis plu vaste kam dum irga periodo di la pasinto.

On trovis nova metodi ed on fondis nova cienco: la kompara-la linguistiko.

Ma facinata dal origino e dal parenteso di l'idiomi nomizita «Ind-europeana» mult autori balde livis la ciencal tereno. Lurita da romantik illuzioni li mixis nekoheranta nocioni: linguo, raso, etno, naturo, prehistoriala hipotezi, e ta stanja mixuro tandem genitis danjeroza miti, e favoris lingual imperialismi.

Nultempe l'Idisti partoprenis tala nociv erori. Li klara konciis la vera esenco dil problemo: «linguo esas nula fakto de naturo; to esas fakto de socio».

Li tale konkordis kun la serioza linguistiko, e kelkafoye li mem devancis lua deskovri.

Yen konvinkiva teksti:

En libro dal Norvega linguisto Alf Sommervelt «Linguo e socio» (pri l'idiomo di le Aranta, en Australia) (1938) ni lektas ica frazo: «linguo esas nul naturala fenomeno. Oportas ne konfundar linguo ed apteso lernar linguo». Ed il explikas. ke kom social fenomeno linguo esas ya super l'individui, ma ke on ne bezonas supozar «kolektiva koncio» ed «anmo dil populo».

Or unplusafoye l'Idistaro simile pensis. Sur pagino 140 di Progreso 1931 ni trovas: «On konstatas, ke «naturala linguo ya tote ne existas. Naturala es to, quo donesis a ni nemediate da la naturo...»

Ton skribis H. Jacob, e to esas honoro por lu e por l'Idistaro.

Konkluze la lingual naturalismo esas exter la domeno di raciono, to esas nur tabuatra pretexto. E konseque homi darfas konstruktar, chanjar, modifikar e reformar irga linguo, nacional, regional od internaciona. Lo esas tote simple la yuro di ameliaro.

Komuna procedo

Kande Couturat intencis kompozar to, quon Leibniz nomizabis «Gramatica rationalis» per aplikar la monosemio, deskovrita da Ostwald, il uzis la vorto «logiko».

E fakte Ido divenis la linguo, qua egardas logiko.

Ma nun ni povas quiete analizar ta nociono. Couturat ipsas insistis ofte repetante, ke to esas nul «superlogiko», ma tote simple la «komuna raciono».

Kad existas generale kauzo explikanta samtempe le tri esencal principi dal Idista fondinti: logiko, da Couturat, unasesceso (monosemio) da Ostwald, e spontana simpligo, da Jespersen?

Ni divinas, ke certena parenteso existas, ke oli esas nul disparata metodi artificiale ligita por sama skopo.

Ta komuna kauzo esas l'analogeso.

La moderna linguisti nun agnoskas l'analogeso kom «universal procedo en la developo di omna linguo». (R.H. Robins: *Linguistiko generala*)

Nur per analogeso povas funcionar irga idioma. Nur per analogeso nova frazo esas komprenebla. Cetere nur per analogeso la homi sucesis deskovrar e distingar kauzo ed efekto. Lo esas vera ne nur por linguo, ma por omna rezono pri la fakti dil individual o social vivado.

Tamen obskura tendenco luktas kontre l'analogeso, kande ol relatas lingui: timideso, tradicioni, skoli, modi, pedanteso e c. esforcas konservar anomalaji. Kelkafoye tamen (en gradi tre diversa segun tempi e loki) homi obedias l'analogeso e spontane kreas plu simpla formi (to es la tendenco studiita da Jespersen). On povas anke favorar ol per racionala studio e reformi (e lo es la necesa monosemio da Ostwald) On povas tandem aplikar por ta skopo detaloza metodo di derivado (e lo es logikal renversebleso da Couturat)

Yen do la klefo: le tri principi esas nur tri formi di la rezono per analogeso, karakteriziva traito di homaro. Ma Idolinguo esas l'unika linguo egardant ol kom koncianta metodo. To esas segun la naturo en maxim alta signifikio dil vorto: segun la naturo dil homala mento.

Apliko e metodi

Posiblesi e selekto

On povus aplikar la principio di logiko (emanata del analogeso) ad irga linguo, ad irga dialekto, e mem (per extrema hipotezo)

zo) a radiki hazarde selektita.

Tamen en la cirkonstanci okuranta dum la komenco di nia yarcento la generala tendenco esis adoptar europana bazo.

Couturat studiabis omna posiblesi. Ja Leibniz propozis funcionigar la «gramatiko racionala» per vorti cherpita del latina linguo. Schleyer pruntis (ma mutilis) angla e germana radiki. Elia Molee kompozis komuna linguo germanala, nome Tuto-nish. Molenaar agis simile por la romanal idiomi (Panroman). Raoul de la Grasserie sugestis selektar omna greka radiki admisit en l'europana lingui. Couturat sempre tendencis a sintezala solvi; semblas, ke il nule hezitis: la radiki esas cherpenda de la precipua lingui di Europa.

Konvergo sur du niveli

Tala selekto donas l'avantajo konstitucar kriterio; to eskartas omna individual kaprico.

Ultre lo, ta sistemo formacas to, quon on nomizis «quintessenco dil europana lingui».

Ta lingui posedas ya komuna stoko de vorti (ofte celata sub divers grafial sistemi). Lo devenas de plura kauzi: a) la primitiva radiki ind-europala, por certena kazi, b) l'influo di latina linguo dum plura yarcenti, e c) to, quon Ferdinand de Saussure nomizis «intercourse», to es la reciproka relati e kontakti di la homi, dil populi e di la kulturi.

Existas do, malgre l'esforci kontrea da la lingual shovinisti e pedanti, reala konvergo dil europana lingui. La sistemo qua favoras ta konvergo ricevus la nomo «D.E.F.I.R.S.» Ni ne darfas obliviar la nomi di ti, qui unesme trovis ol: Rosenberger (Idiom Neutral) e Beerman (Novilatin). Ta metodo esas neremplasebla: to restas la necesa solida bazo por omna futura developo di nia linguo.

Tamen on reprochis al Idolinguo konservar prefixi, sufixi e sistemo di konjugado ne konform a ta metodo. L'Idista pioniri fakte admisitis parte la valoro di ta kritiki: li chanjis kelka prefixi e sufixi (exemple: des, vice mal, imo vice ono ed c.) Louis de Beaufront esforcis defensar la finali verbala per exempli cherpita del latina linguo.

Ma Cornioley vidis plu klare la kerno dil afero, kand il skribis en Progreso 120 dil yaro 1938: «Ido .. probis esar sintezo inter

Esperanto e Neutral». Couturat uzabis la vorto «konvergo» ed adjuntabis Novilatin. Ma l'ideo e la skopo esas sama.

To esas la duesma nivelo di konvergo: inter la precipua internaciona lingui, por quanto relatas la strukturo e la formi.

Ni devas konfesar, per honesta ipse-kritiko, ke ni kelke negliis ta vizo vers konvergo. Idiom Neutral a Novilatin ne plus existas, ma li havas sucedinti. La metodo di konvergo donis ad Ido la maxim multa chanci. Existas ankore ta devo favorar la konvergo en la limiti konciliebla kun nia principi. Me repetas emfaze, por evitar irga miskompreno: en la limiti konciliebla kun nia principi. Or nul esencal principo povas impedar l'adopto di kelk afixi, vorti o formi.

Tal esas la direciono montrita da Couturat, da Houillon, da Quarfood, e mem da Louis de Beaufront. Kun la necesa prudenteso ni povez durar sur ta bona voyo.

Praktikala komodeso

La verkaro da Couturat esas imensa; ni povas apene komprenar ke un homo sucesis facar tanta labori. Anke lua pensi esas mult e profunda. Ma il explikis oli maxim ofte okazione di determinita punto, di specala problemo. Rivenanta pose plurfoye a sama temi lu adjuntis nova nuanci, nova deskovri, nova solvuri.

Ma la tempo mankis por redaktar doktrinale sintezo di sua tota sistemo. Pro to ni mustas serchar lua pensi en divers artikli e verki, ed erste pos ta laboro ni es kapabla komprenar la valoro e la kohero di lua trovi.

Tale ni konstatas, ke plurfoye Couturat insistas pri la «komodeso». Il uzas ta preciza vorto. (En detaloze studiuro trovesos la teksti e la referi).

On povas dubitar, ka ta komodeso e la facileso defensita da Jepersen esas equivalanta nocioni. No! certe no! La facileso segun Jespersen esas ya teoriala faktoro: il adjuntis «por la maxim multa homi». L'ideo ipsa esas bona, ma balde on interpretis ol matematikale, per kontar la nombro de homi kono-canta singla linguo. Ton on facis sen egardar ka li parolas ol tote o nur partale, vole o koaktite, ka li havas irga intereso por internaciona linguo. Same in obliiviis, ke tala statistiki esas nul-tempe definitiva. Ulte lo per paradoxa fakto to esis introduktar

nociono di quanteso en Ido, qua sempre vizis la qualeso. Kontraste la komodeso segun Couturat esas nociono praktikal e personal. Il explikas, ke on ne darfas impozar reguli tro strikta, ke on devas esar liberala ed evitar la pedanteso, segun lua propra expresuri. Il deklaras, ka on povas admisar varianti. Per altra vorti ni povas asertar, ke «monosemio ne mustas equivalar monotoneso». La komodeso devas anke plear utila rolo en Ido. E tale ni komprenas plu bone la spirito da Couturat: il esis ne nur racionoza, en la maxim alta signifiko di ta vorto, il esis anke profunde humana.

Destino dil Idolinguo

Oportas tandem konkluzar, por organizar nia labori e preparar la futuro.

1. L'unesma punto esas klar: de la komenco existis preciz influo da linguistiko. Lo grantas ad Ido spekal e mem unika rolo en Interlinguistiko. Nia devo esas evidente durar segun nia posiblesi la kontakto kun linguistiko ed eventuale profitar la nova deskovri di ta cienco.

2. La duesma punto konsequas: nia pioniri ne intencis facar sabiro (to esas: mixita jargono, «minima linguo»). Kontre lo li selektis per bazo sekura principi, favoranta koncie spontana tendenci vers analogeso. Ta principi konservas sua tota valoro. L'Idisti «restis e restas fidela», ne a homo, ne a skribajo; **li restis fidel a raciono**. To esas lia magna merito.

3. Ka ni darfas do grantar a ni honor-diplomo «Kun maxima laudo» e renuncar irga serchi? Kad omna esas ja perfekta? Fakte ni plurfoye aplikis striktamente nia principi; ni egardis ne suface l'altra du konsili da Couturat: l'esforco vers konvergo e la praktikal komodeso. Nu! sen irga rupto di lo pasinta ni devas mantenar la skopo ed adaptar la moyeni. To es la voyo vers prudent ameliori.

Konklusiva komparo

On povas komparar linguo e voyo. Li amba ya havas por destino la komuniko inter homi (quankam oli ofte servas por kontreaganta skopi).

Ti, qui konstruktas strado, bezonas stabila bazo por necesa solideso. To esas por nia linguo logiko e komuna raciono. Ma li

devas anke facar plan e facila la voyo: ni havas por to la principio di komodeso. La voyo esez agrebla por la voyajeri: yen por linguo la delikat eufonio. Tandem on devas sempre konocar la bona direciono: to esas por ni la punto di konvergo.

Se tale ni laboros, Idolinguo esos sur sekura loko: la centrala linguo dil Interlinguistiko.

Tal esas lua rolo.

Ibe esas lua plaso.

E to esas lua chanco.

Andreas JUSTE

EN L'IDO-LITERATURO

Verko ritrovita:

Dek yari ante nun aparis subite nova poeto en nia literaturo: Michel BOUTS, en Bazouges la Perouse (Bretonia).

Il kompozis plura tre bela poemi, qui donas tono extreme original kun tre profunda sentimento.

Ma, segun la notico da Lui Pasko e Tazio Carlevaro en l'antologio «Modern Ido-poeti» (1981): frapita da grave doloroza trauri, «en granda desespero il livis domo, vilajo e desaparís».

Nulu sucesis savar de lore kad ed ube lu vivas. Enigmato emociganta.

Ma ni jus ritrovis poemo da Michel Bouts, til nun tote nekonacata dal Idistaro. Dum lektar ed apreciar ta texto ni povas admirar l'exakteso di la judiko da T. Carlevaro: «Lua temi es la lirika inspiro, l'instanto fuganta, e pro to, ofte anke profunda medito precize pri ta instanto fuganta, e do pri la senco dil vivo e dil morto».

Kelka monati ante sua desaparado, Michel Bouts intencis studiar la poetiko dil Ido-linguo por ameliorar la formo di sua verki. La tempo mankis por ta laboro, ed il ne povis do perfektigar sua verko segun sua deziro. Ma la texto, quan ni ritrovis posedas forsan mem plu bela charmo: la sincereso e la spontaneso.

LA RONDA STONO

*Longe me vagadis sur la mar-litoro
Esforcante por trovar ek ronda stoni
Ta, di qua la formo, grano e veini
Da Fortuno obtenus ula perfekteso.*

*La juvelo jacis inter sam specani,
Qui formacas ibe ta grizatra turbo
Dolce varmiganta ventri sub la suno
Ne konciante ta, qua dormis proxim oli.*

*Harda mikra disko purpuro-tintata,
Frukto di la maro richa de marveli,
Ka tu preferabus rulesar da l'ondi
Kam kun me venar en mea posho streta?*

*Lente sur ta plajo tu dissolvabesus,
Tun ya Fato chanjus aden sablo blonda,
Quan lor fora dio ul puer' nudpeda
Inter sua fingri lude fluigabus.*

*Nun tepideskante hike en mea palmo
Meze di longeva vivo tu konocas
Interakto bald finonta, lon me timas,
Nam me ipsa morge divenabos sablo.*

*A la cirkla danso pos me tu rivenos,
Nia du destini divergonte eterne.
Ma la voyo, quan ni parkurabos kune,
En la Fato-libro, to skribit permanos.*

Michel BOUTS
(1974)

SERCHANTE RADIKI

On aludas ofte nun pri serchar sua «radiki». E ta simpla vorto divenis la titolo di sucesoza libro.

Esus interesiva studiar la subkonciala kauzo di ta tendenco, probabla signo dil psikal desquieteso di nia epoko.

Ma mem por ti, qui esforcas por la futuro, lo esas utila deskovrar la traci di la preirinti.

Anke ni povas tale dezirar ritrovar la pensi di nia pioniri.

Por ta skopo nia revui grantas kelkafoye vera surprizi.

Yen du exempli pri la nomo di nia linguo:

IDO-LINGUO: Ta plu kompleta formo esas ofte uzata de kelka yari por plu bona kompreno. Or ta vorto trovesis apud la titolo di singla exemplero di la revueto «Ido-propagisto» da Kanoniko Bogart (dum la yari 1930 til 1940) «Hike omni uzas nur la Ido-linguo di la Delegitaro».

INTERLINGUO: Nia neobliviebla Henri Meier insiste repetis, ke la ver e propra nomo di nia linguo devas esar «Interlinguo». To es ya abreviuro di «Internaciona linguo» e ni savas, ke Couturat ipsa uzis maxim ofte «Linguo internaciona» por signifika Ido. Ma ni povas lektar en Progreso di Septembre 1931 pagino 245: «...*la nova Akademio ... es en la justa voyo: perfektigo sen destrukto. Pro to me sequas kun granda intereso vua verki pri interlinguo.*» Ton skribis M. Bologne, belga samideano.

Me dubitas, kad on trovos plu anciena texto kontenanta la vorto «Interlinguo». Tamen omnakaze lo es to, quon on nomizas antioresos.

E lo montras, ke nia revui meritas profunda studiado: li esas ya la «kolektiva memoro» dil Idistaro.

UNIONO POR LA LINGUO INTERNACIONA (IDO)

Membri dil Direktanta komitato

Prezidanto:	Henry Jacob (Anglia)
Vice-prezidanto:	Kurt Linde (Germania)
Sekretario administranta:	Tom Lang (Anglia)
Vice-sekretario:	Jacques Bol (Belgia)
Kasero honoruma:	Marguerite Walser (Suisia)
Administranto Financala:	Franz Regnier (Belgia)
Sekretario por linguala questioni:	Roger Moureaux (Francia)
Helpanto por linguala questioni:	Camiel de Cock (Belgia)

Membri :

Boris Aaronov (USSR), Günter Anton (DDR), Niklas ApGlyn (Anglia), Jacques Bol (Belgia), Emmy Bosshard (Suisia), Henry Jacob (Anglia), Clara Kreis (Suisia), Tom Lang (Anglia), Kurt Linde (Germania), Roger Moureaux (Francia), Alfred Neussner (Germania), Hellmut Röhnisch (Suedia), Axel Rylander (Suedia), Marguerite Walser (Suisia).

La direktanta komitato rielektesos dum la yaro 1984

PROGRESO aparas trifoye en la yaro, e tote en Ido. Artikli, tradukuri e movadal informi sendez al redaktero Roger Moureaux, profesoro, **F-39320, Saint-Julien-sur-Suran**, Jura (Francia). La manuskripti esez mashin-skribita, kun **linei kelke eskartita** e kun marjino suficanta. Administrero de Progreso: Tom Lang (Anglia). Progreso imprimezas dal imprimerio Ateliers du Manoir, Marcinelle, Belgia.

Editeur responsable: Franz Regnier, rue du Cherbois 12
B 6001 Marcinelle

Jus aparis: **Katalogo de libri en e pri Linguo Internaciona**

Recevebla de

IDO-LIBRERIO

135 Keppoch street, Caerdydd/Cardiff
Sir de Morgannwg CF2 3JU, Wals

«Idées pour tous» (Idei por omni)

7 edituri. 20000 pagini pri omna temi, exploro dil jurnalaro, libri, dokumenti.

Répertoire idéiste international annuel

(Repertorio ideista internaciona yarala)

Inserto gratuita dil adresi, komuniki, intereso-centri kulturala, sociala, filantropala dil ideisti.

Nek abon-pago, nek kontributo esas postulata.

Respondo-kuverto (afrankita, od internaciona respondo-kupono).

«Idées pour tous», 33, rue Auguste-Bosc, F-30000 Nîmes (Francia).

LIBRI E BROSHURI

			Suisa franki
BLUNDEL: Lernaji de Lourdes	8 p.	1927	0.50
BOGARD: Glinaji tra la mondo idista	36 p.	1925	2.00
CONDAMIN: La konoco dil futuro*	20 p.	1926	1.80
COUTURAT: Etude sur la dérivation	100 p.	1910(2)	4.00
COUTURAT, LEAU: Compte rendu des travaux du Comité de la Délégation	32 p.	1910	3.00
COUTURAT, LEAU: Les nouvelles langues internationales	112 p.	1907	60.00
DE BEAUFRONT: Grammaire complète de la langue internationale Ido, avec supplément	80 p.	1908	48.00
DE BEAUFRONT: Ido-exercaro	36 p.	1924	1.00
DE BEAUFRONT: Ido. Petit manuel	32 p.	1924	1.00
DE BEAUFRONT: Kompleta gramatiko detaloz	232 p.	1925	4.00
*CONDAMIN: La konoco dil futuro	13 p.	1929	3.00
DE BEAUFRONT: La langue auxiliaire et l'armée	32 p.	1916	19.20
DE BEAUFRONT: Pregi e konfeso per Ido	64 p.	1912	3.50
DE BEAUFRONT: Sur le français et l'anglais comme langues auxiliaires	20 p.	1915	12.00
DE BEAUFRONT, COUTURAT: Dictionnaire français-ido	586 p.	1915	16.00
DELMAS: Tabeli helpanta, kun expliko-libreto	112 p.		
	+ 106	1925	3.00
DE SÉGUR: Vivo di santa Franciskus de Sales	20 p.	1927	0.50

Obtenebla ye la adreso: CDELI-LIBROSERVO, che K.C.E. b.p. 771, CH-2301 La Chaux-de-Fonds (Suisia).